

Cevdet Kudret (1907-1992)

Tam adı Süleyman Cevdet Kudret'tir. Yazın yaşamı boyunca Cevdet Kudret Solok, Nevzat Yesirgil, Suat Hızarcı, Abdurrahman Nisari, Nermi Ocaklı, Cevdet Baykara ve Cevkud imzalarını da kullanmıştır. Yazar, 1934 yılında soyadı kanunu çıktığında aldığı Solok soyadını, 1959'da birtakım zorluk ve sıkıntılardan ötürü Kudret olarak değiştirmiştir. Şair, yazar, edebiyat tarihçisi, araştırmacı, öğretmen ve avukat olarak tanınan ve Türk edebiyatında adından ilk kez Yedi Meşale grubunda söz ettiren Cevdet Kudret, 7 Şubat 1907'de İstanbul'da yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğmuştur. Kendi deyimiyle "küçük bir azınlığın keyifli yaşamına değil, büyük bir çoğunluğun sıkıntılı yaşayışına aday olarak" dünyaya gelmiş ve bu sıkıntıları da ömrü boyunca sürmüştür. Birinci Dünya Savaşı yıllarında, 1918'de, Musul'da ölen terlik ustası Sadullah Efendi ile terzi Hatice Hanım'ın oğludur. Çocukluğu oldukça zor şartlar altında geçen Cevdet Kudret, yaşadıkları derin yoksulluğu; *"Babam askere alınmış, evdeki iki kadınla iki çocuk, ortada kalmıştı. Herhangi bir yerden herhangi bir gelirimiz yoktu. Kapalıçarşı'daki hazır elbiseciler için annemle büyükannemin geceli gündüzlü diktikleri basma entarilerin geliriyle geçinmeye çalışıyorduk. Birkaç yıl sonra da babamın ölüm haberi geldi. Artık, gelecekteki umut kapıları da suratımıza kapanmıştı"* sözleriyle aktarmıştır. Kendi yaşamıyla halkın çocuğunun yaşamı arasında bu noktada herhangi bir ayrıma gitmeksizin dönemin atmosferini anlatırken de şu ifadelere başvurmuştur:

"Benim çocukluğum I. Dünya Savaşı yıllarına rastlar. O zaman Dünya Savaşı demek saman ekmeği yenen devir demektir. Yakup Kadri bir ozanı yermek için "Saman yiyen nesil" diye tarizde bulunmuştu. Ben savaş yıllarında sekiz dokuz yaşlarındaydım. Yani saman yiyen neslin en küçük kuşağından idim."

Eğitim hayatına Numûne-i İrfan İlkokulunda başlayan Cevdet Kudret, Davutpaşa Ortaokulunu bitirdikten sonra İstanbul Erkek Lisesi'nde eğitimine devam ederken yakalandığı zatülcenp hastalığı nedeniyle öğrenimine bir süre ara vermiştir. İyileştikten sonra yarım kalan öğrenimini 1930'da İstiklâl Lisesinde tamamlamıştır. 1933'te Darülfünûn Hukuk Fakültesini bitirmiş ve 1934'te Kayseri Lisesinde öğretmenliğe başlamıştır. Öğretmenlik yaptığı yıllarda önceden öğrencisi olan İhsan Nisari Hanım ile evlenmiş, bu evlilikten 23 Aralık 1937'de Ayşe adında bir kız çocukları dünyaya gelmiştir. 1934'te yürürlüğe giren soyadı kanunuyla beraber kendilerine Solok soyadını almış, dönemin Millî Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'in bu soyadını alma sebeplerini öğrenmek için yazdığı mektuba Cevdet Kudret şu cevabı vermiştir:

"Kurtuluş Savaşı'nda Sol Cenahı başarıyla savunan Komutan Nazmi Paşa'ya Atatürk tarafından verilen soyadının bir gün soru konusu olabileceğini hiç düşünmediğim ve de yazılışındaki 'O'lar hoşuma gittiği için 'Solok' soyadını aldım. Saygılarımla Cevdet Kudret Solok"

Asıl mesleği avukatlık olmasına rağmen daha çok öğretmenlik yapan Cevdet Kudret 1938-1939'da edebiyat ve diksiyon öğretmeni olarak görev yaptığı Ankara Konservatuvarına atanmış ve ailesiyle birlikte Ankara'ya yerleşmiştir. Atatürk'ün ölümüyle beraber birbiri ardınca gelen olumsuzluklar Cevdet Kudret'in yaşamını etkilemiş, Hasan Âli Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı döneminde yazar için farklı zorluklar baş göstermiştir. Önce hiçbir sebep gösterilmeksizin konservatuvardaki görevinden alınıp Ankara Erkek Lisesine tayin edilen Cevdet Kudret, 1943-1945 yılları arasında da Atatürk Lisesinde edebiyat öğretmenliği yapmıştır. 1945-1950 arasında da İnönü Ansiklopedisi Yayın müdürü ve Türk Ansiklopedisi'nde edebiyat sekreteri olarak görevlendirilmiştir. 1950'de iş başına geçen Demokrat Parti döneminde öğretmenlerin görev yerleri değiştirilmeye başlanmış, 6 Ekim 1950'de Cevdet Kudret Bitlis Ortaokuluna Türkçe

öğretmeni olarak tayin edilmiştir. Meslek yaşamında tenzil-i sınıf anlamına gelen bu tasarrufa karşı Cevdet Kudret itiraz hakkını kullanmamış ve “Şan olsun diye gideceğim” demiştir. Fakat dönemin Millî Eğitim Bakanlığı üst düzey yöneticilerinden Faik Reşat Unat’ın kendisini olası tehlikelere karşı uyardıklarını dikkate almış ve gitmekten vazgeçmiştir. Bu sürgünü Cevdet Kudret yaşamını etkileyen üçüncü önemli olay şeklinde aktarmış ve yıllar sonra şöyle dile getirmiştir:

“Yaşayışımı etkileyen üçüncü olay, Demokrat Parti iş başına geçtikten birkaç ay sonra Bitlis’e sürülmek istenışimdir. O sırada İnönü Ansiklopedisi’nde çalışıyordum. Yabancı bir çevrede başıma kim bilir ne çoraplar örülecekti. Gitmeyip istifa ettim. İstedikleri de buydu belki.”

Cevdet Kudret söz konusu gelişmelerden ötürü 23 Ekim 1950 tarihinde öğretmenlik görevinden ayrılmış, esas mesleği olan avukatlığa yönelmiştir. Avukatlık stajına başlayan yazar, 1952’de avukatlık belgesini alarak kısa sürecek olan görevine İstanbul’da başlamıştır. Yaşamı boyunca bütün güçlükleri ve sıkıntıları birlikte göğüsledikleri eşi İhsan Kudret, *Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret* (2007) kitabında yer alan “Cevdet Kudret’in Yaşamöyküsü” bölümünde bu süreci ve ardından yaşanan ekonomik sıkıntılarını aktarmıştır:

“21.3.1952’de avukatlık belgesi aldı. Bir ticaret kentidir diye avukatlığı İstanbul’da yapmayı düşündü. Karaköy’de borç harç bir büro açtı. Ancak günler geçiyor, kapısını çalan olmuyordu. Bir gün halası onu ziyarete geldiğinde, Cevdet Kudret’in odasının karşısındaki terzi atölyesinden uyarıldı. “Polis takibinde, işini ona verme” dediler. Cevdet Kudret bu haberi alınca, İstanbul’da ekmek parası kazanamayacağını anlayarak Ankara’ya döndü, fakat avukatlık yapmadı.”

Ankara’da geçim sıkıntısı ve oldukça zor günler yaşadıklarını aktaran İhsan Kudret, Cevdet Kudret’in, dönemin önde gelen bakanlarından Samet Ağaoğlu ile görüşerek o güne değin herhangi bir nedenle hakkında soruşturma açılmadığını, herhangi bir nedenle karakola çağrılmadığını, mahkemeye verilmediğini, yıllardır süren bu haksız yaptırımın mutlaka aşılması gerektiğini aktarmış ve Ağaoğlu’nun yakın ilgisini görmüştür. Kendisine devlet bankalarından birinde yayın müşavirliği verileceğini ve gidip ilgili kişilerle görüşmesi gerektiği söylenmiş, başlangıçta ilgiyle karşılanan yazar, kısa bir süre içinde unutulmuş ve “o insanları güç durumdan kurtarmak için işin peşini” bırakmıştır. 1963-1965 yıllarında Türk Dil Kurumunda redaktörlük yaptıktan sonra 1967-1970 arasında da Bilgi Yayınevi’nde danışmanlık yapmıştır.

Uzun yıllar boyunca Cevdet Kudret’in haksızlıklara uğradığını düşünen isimlerden biri olan Prof. Muammer Aksoy, onun Siyasal Bilgiler Basın Yayın Yüksekokuluna öğretim görevlisi olarak alınması için başvuruda bulunmuş, Cevdet Kudret’in tüm kitaplarını üniversite senatosuna sunarak savunmuştur. Bunun ardından Aksoy’un teklifi kabul edilmiş ve Cevdet Kudret 1 Mart 1970’te 63 yaşındayken üniversitedeki görevine başlamıştır. Bu görevi de 1 Mayıs 1973’te yaş haddinden emekli olduğu için son bulmuştur.

Hayatı boyunca geçim sıkıntısı ve zorlu yaşam koşulları içinde yaşayan Cevdet Kudret, “Bundan böyle keyfim için okuyacağım, keyfim için yazacağım” diyerek ailesiyle birlikte Bodrum’a yerleşmiştir. İlk zamanlarda dingin ve sessiz yaşam ona huzur verse de birkaç yıl sonra sessizlik ve yalnızlık onu ürkütmüş, geçirdiği bir kalp krizinin ardından da mazisine yeniden dönüş yapmak üzere İstanbul’a taşınmaya karar vermiştir. 1986’da İstanbul’a gelen Kudret ailesi, Rumelihisarı’nda yaşamaya başlamıştır. Cevdet Kudret 1992 yılında yaşadığı sağlık sorunlarından dolayı doğduğu evin bulunduğu yere inşa edilen Cerrahpaşa Hastanesinde yatmış, 10 Temmuz 1992’de hayatını kaybetmiştir. İsteği üzerine Âşiyân Mezarlığı’nda toprağa verilmiştir.

Şair, öykücü, romancı, tiyatro ve deneme yazarı, dilci, araştırmacı, yazın tarihçisi, eleştirmen, avukat ve öğretmen gibi çok yönlü bir edebiyatçı olan Cevdet Kudret'in ilk şiiri 1927'de *Servet-i Fünûn* dergisinde yayımlanmıştır. Bir yıl sonra ise Yusuf Ziya Ortaç'ın çıkardığı *Meşale* dergisi etrafında toplanan gençler arasına katılmıştır. Edebiyat camiasında tanınmaya başlaması da yine Cumhuriyet sonrasının ilk edebî topluluğu olarak bilinen Yedi Meşâle oluşumuna dâhil olmasından sonradır. Cevdet Kudret grubun oluşum sürecini şöyle dile getirmiştir:

"1926-1927 yıllarında, o dönemin genç ozan ve yazarları Servet-i Fünûn dergisinde yazmaya başlamışlardı. Kimisi çeşitli liselerde, kimisi darülfünunun (üniversite) ilk sınıflarında okuyan bu gençler sık sık gidip gelmeye başladıkları derginin yönetim yerinde birbirleriyle tanışmışlardı. Bunlardan 7 tanesi arasında yakın bir arkadaşlık doğdu. Dergi yönetim yerindeki toplantılar kendilerine yetmez olunca, hafta sonu tatillerinde evlerde toplanmaya başladılar. Çoklukla da, Yaşar Nabi'nin Şehzadebaşı'nda, Vefa'ya giden yoldaki evinde toplanılırdı. Günün birinde, o güne dek yazdıklarımızdan seçmeler yaparak onları bir kitapta toplamayı düşündük. Çeşitli önerilerden sonra, Yedi Meşale adı üzerinde anlaşmaya varıldı."

Burada Sabri Esat Siyavuşgil, Ziya Osman Saba, Yaşar Nâbi Nayır, Muammer Lütfi, Vasfi Mahir Kocatürk, Kenan Hulûsi Koray ile oluşturdukları edebî hareket 1928 yılında ortak kitapları olan *Yedi Meşale*'yi çıkarmıştır. Aynı yıl içinde Yusuf Ziya'nın *Meşale* dergisini kapatmasıyla grup dağılmıştır (15 Ekim 1928). Grubun dağılmasının ardından Ziya Osman'dan sonra şiire en fazla sadık kalan Cevdet Kudret, 1929 yılında ilk şiir kitabı *Birinci Perde*'yi yayımlamıştır. Bu kitapta göze çarpan iki unsurdan biri kitabın son sayfasında yer alan *"Bu kitaptaki şiirlerde 820 kelime kullanılmıştır"* notu ile kitabın başında yer alan *"Büyük şaire; Türk edebiyatının nazım ve nesrine yeni bir havat getiren pek aziz ve muhterem usta Ahmet Haşim'e nihayetsiz ve derin hürmetlerimle beraber, sanatımın şu Birinci Perde'si ithaf olunur"* notudur. Ahmet Haşim de Cevdet Kudret'in kendisine ithaf ettiği şiirlere kayıtsız kalmamış, onu başarılı bir şair olarak gördüğünü dile getirmiştir:

"Cevdet Kudret Bey'in şiiri, mevzu itibarile bu tarife ne kadar muvafıktır. Hiçbir satırın tanıdığımız bildiğimiz âlemlerle münasebeti yoktur; kırmızı adamlar, kırmızı rakkaseler, kırmızı şehirler, kırmızı şatolar... Sanki bu genç bir yakut dünyasından bizim toprağımıza nefyedilmiş, başı hâlâ ayrıldığı âlemin hasretiyle iniyor. Bu genç sathî bir hayalperest değil, bu genç derunî hakikatini anlatıyor. Samimiyeti buradan geliyor."

Henüz yirmi iki yaşındayken yayımladığı *Birinci Perde*, kısa süre önce aynı anlayış çerçevesinde hareket ettikleri topluluk arkadaşlarından Yaşar Nabi Nayır'ın da takdirini kazanmış, Nayır bu şiirleri değerlendirirken, *"hiç de ağdalı olmayan fakat şayân-ı hayret bir ifade tarzı"* ile kaleme alındığını, hiçbir fevkalâdelik olmamasına rağmen aynısını yazmanın da mümkün olmayacağını vurgulamıştır. Bu ilk kitaptan sonra şiirlerini toplu olarak yayımlamamış olmakla birlikte Cevdet Kudret, şiir yazmaya devam etmiştir. Şiir serüveninin "İkinci Perde"si olarak değerlendirmenin mümkün olduğu bu şiirlerinde ise halk şiirinin izlerini ve dönemin toplumcu hassasiyetlerinin yansımalarını görmek mümkündür.

Cevdet Kudret'in yazın yaşamında emek verdiği önemli alanlardan biri de edebiyat tarihidir. Eski Türk edebiyatı alanında yazdığı monografiler, eleştiri yazıları, liseler için yazmış olduğu edebiyat ders kitapları oldukça önemlidir. Edebiyat tarihi alanında yazdığı eserlerde sağlam belgelere dayanmış ve akılcı yöntemler izlemiştir. Dili oldukça başarılı bir şekilde kullanan Cevdet Kudret, sade, açık, özlü ve kısa anlatımı tercih etmiştir. Bu itibarla *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman* adlı eseri edebiyat tarihi alanında önemli bir yere sahiptir. İki ciltten oluşan eserin birinci cildi 1859-1910 yılları arasını, Tanzimat'tan Meşrutiyet'e uzanan dönemi kapsar. Eserde dönemin dil, tema ve çeviri gibi sorunları ele alınmıştır. İkinci cilt ise 1910-1923 yıllarını kapsamaktadır. Cumhuriyet dönemine kadarki

roman ve öyküler ele alınmış, metin örnekleri incelenmiştir. Cevdet Kudret'in, *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman* eseri yayımlandığı dönemlerde büyük bir ilgiyle karşılanmış, Türkçede roman ve hikâyenin ilk 50 yıldaki serüvenini ilgi çekici örnekleriyle en doğru şekilde tanıtmıştır. Yazarın iki ciltten oluşan *Örneklerle Edebiyat Bilgileri* adlı eseri de edebiyat tarihi açısından önemlidir. Eserin birinci cildinde anlatım yolları ile anlatım çeşitlerini, ikinci ciltte de edebiyat akımları ile edebiyat türlerini anlatmıştır. Doğan Hızlan'ın değerlendirmesiyle o; edebiyatın tekniğini, bilimsel yanını sunarken bunu örneklerle desteklemiş, böylece verilen bilgiyi okurun kafasında somutlamıştır.

Cevdet Kudret'in önemli bir yönü de denemeciliğidir. Şiir, öykü, roman, tiyatro, dil ve farklı konular üzerine yazdığı denemeleri *Bir Bakıma* (1977) adlı kitapta toplamıştır. Denemelerinde birey toplum ilişkisini önceleyen yazarın bir diğer önemli özelliği de yergi gücüdür. Adnan Binyazar, Cevdet Kudret'in deneme ve eleştiri yönünü şu cümlelerle açıklamıştır:

"Cevdet Kudret, denemeleriyle -özellikle kültür, dil, edebiyat konularını ele alarak- bu güzellikleri yok etmek isteyenlere, gerçekleri külleyeceklerini sananlara karşı savaş açmıştır. Bu bilinçsizliği gösteren kim olursa olsun; ister politikacı, ister geçici bir zaman için öne çıkmış bir egemen, ister gücünü oturduğu koltuktan alan bir yönetici... Kim olursa olsun, kendisini onun doğruyu gösteren eleştirilerinden kurtaramaz. Bunu bir insanlık görevi, bir yurttaşlık bilinci sayar."

Cevdet Kudret'in denemelerinde nesnellik ve kanıtlama ön plandadır. Şair, öykücü ve romancı olarak bilhassa dil konusuna önem veren Cevdet Kudret, Türkçenin sadeleşmesine, Arapça ve Farsça kelimelerden arındırılmasına kafa yormuştur. Dil konusunda yazmış olduğu *Dilleri Var Bizim Dile Benzemez* (1966) adlı kitabı bu yönüyle önem arz etmektedir.

Tiyatro alanında da önemli eserler veren yazarın akla ilk gelen ve üç ciltten müteşekkil *Karagöz* (1968-1970) çalışmasında 37 oyun, 19 muhavereye yer verilmiştir. Geleneksel gölge oyunu hakkında etraflı bilgilerin yer aldığı bir eserdir. Tiyatro üzerine yazdığı ikinci eser iki ciltten oluşan *Ortaoyunu*'dur. (1973-1975) Tıpkı *Karagöz*'de olduğu gibi geleneksel halk tiyatrosunun irdelendiği eserde yirmi dört oyuna yer verilmiştir. Birçok tiyatro eseri veren yazar, diğer türlerde olduğu gibi tiyatrodaki yerli ve milli konulara yer verilmesi gerektiğini savunmuş, Tanzimat'ta Batı tiyatrosu ile karşılaşan yazarların, halk tiyatrosu geleneğini küçümsemelerini sert bir şekilde eleştirmiştir. Cevdet Kudret'in kuramsal çerçevesini çizip örnek metinleri neşrettiği bu eserlerinin yanı sıra sahnelenmiş eserleri de vardır. Sözelimi *Tersine Akan Nehir*, *Rüya İçinde Rüya* ve *Yerli Mallar* adlı oyunları 1930'da, *Kurtlar* oyunu ise 1934'te Darülbedayi sahnesinde sergilenmiştir. Yazarın sahnelenmeyen ancak tefrika halinde yayımlanan *Yaşayan Ölümler* ve *Danyal ve Sara* adlı iki oyunu daha vardır.

Cevdet Kudret'in yazın hayatında eser verdiği bir diğer alan da öykü ve romandır. Öykü ve romanlarında kendisini ve içinde yaşadığı toplumu, gerçekçi ve etkileyici bir dille anlatmıştır. İstanbul'da doğup büyümesine rağmen Anadolu'yu ve Anadolu insanının sorunlarını işlemesi onun halkçı özelliğini göstermektedir. Cevdet Kudret, 1976 yılında "Bir Sanatçının Günlüğü" başlıklı radyo programındaki konuşmasında öykü ve romana yönelişini şöyle açıklar: *"Romancılığa yönelince onda da Gogol'u yeğledim. Gogol'un özellikle Ölü Canlar'ının büyük etkisi altında kaldım. Bu etki dediğim taklit değil; ondan esinlenmek, ondan ders almak anlamında söylüyorum. Stendhal'i sevdim. Kırmızı ve Siyah'ı bilhassa."*

Cevdet Kudret'in öykü ve romanlarında göze çarpan ilk nitelikler yalınlık ve içtenliktir. Dilindeki samimilik ve canlılık ise

içinde yaşadığı toplumun samimiyeti ve içindeki insan sevgisidir. Gençlik yıllarından itibaren edebiyatla aktif olarak ilgilenen Kudret'in ilk romanı 1942'de yayımlanan *Sınıf Arkadaşları*'dir. Bu romanda Birinci Dünya Savaşı yıllarındaki çocukluk anılarını ve yaşamını toplumcu hassasiyetle anlatmış, 1958 yılında çıkan ilkinin devamı niteliğindeki *Havada Bulut Yok*'ta ise tek parti dönemi Türkiye'sini kurguya taşımıştır. Üçlemenin 1976 yılında yayımlanan son romanı ise *Karıncayı Tanırsınız*'dir. Bu romanda Kudret, İstanbul'un Cumhuriyet döneminde, tıpkı işgal dönemini andıran bir biçimde zorlaşan yaşam koşullarını otobiyografik gerçekliğiyle anlatmış, bilhassa düşüncelerinden dolayı çektiği sıkıntıları, işsiz kaldığı zamanları, ekonomik problemleri ve emek sömürsünü ön plana çıkarmıştır.

Cevdet Kudret'in 1940'larda yazdığı hikâyeleri derlediği *Sokak* (1974) ise klasik öykü anlayışı ile çağdaş öykü anlayışını birleştirme açısından önemli bir eserdir. *Sokak*'ta on iki hikâye bulunmaktadır. Altışar öykülük iki bölümden oluşur. Birinci bölüm eğlencelik, yani güldürü öyküleri, ikinci bölüm ise ağlançlık yani dramatik yani ağır basan öykülerdir. Cevdet Kudret *Gösteri*'de öykü ve roman anlayışını şu cümlelerle özetler:

*"Ben biyografik romanla başladım işe. 1914'ten 1945'lere kadar getirdim. Birbirini tamamlayan ayrıca her biri bağımsız birer cilt olan üç roman yazdım. Böylece Türk toplumundan otuz yıllık bir kesit vermek istedim. Hatta bu tarz romanlara -yazmadım, söylemedim ama- "kesit roman" diye bir ad taktım kendi kendime. Uyguladığım roman tekniğinde kendimce yapmak istediğim şey şu: O zamana kadar olaylar tek kahraman üstünde örülür, tek kahramanın serüveni ile roman biterdi. Ben ise asıl kahramanı Süleyman'ın çevresinde toplumun türlü kişilerini vermeye çalıştım. Bu fikri de Gogol'un ünlü romanı *Ölü Canlar*'da uyguladığı teknikten aldım. Bilirsiniz, *Ölü Canlar*'da roman kişisi, çeşitli çevreleri dolaşır başka başka kişiler verilir. Ben de o tekniği benimseyerek Türkiye'ye uyarlamaya, o verilerle çeşitli çevreleri vermeye çalıştım"*

Cevdet Kudret, düşüncelerinden ödün vermediği için güç bir yaşam sürmüştür. Yasaklara ve baskılara karşı olduğunu, özgür düşüncenin yazınsal türlerle halka ulaştırılması fikrini benimsemiştir. Bu yönüyle de eserlerinde toplumcu halkçı ve gerçekçi ilkeler benimsemiştir.

Eserleri

Şiir

Yedi Meşale (Yedi Meşale topluluğu ile birlikte), (1928). *Birinci Perde*, (1929).

Tiyatro

Rüya İçinde Rüya, (Varlık Dergisi-1934). *Danyal ve Sara*, (Varlık Dergisi-1938). *Kurtlar*, (Güneş dergisi-1936), *Yaşayan Ölüler*, (Ağaç Dergisi-1936).

Roman

Sınıf Arkadaşları, (1943). *Havada Bulut Yok*, (1958). *Karıncayı Tanırsınız*, (1976).

Hikâye

Sokak, (1975).

Deneme

Dilleri Var Bizim Dile Benzemez, (1966). *Bir Bakıma*, (1977). *Benim Oğlum Bina Okur*, (1983). *Kalemin Ucu*, (19919).

Dillerin Gizli Dünyası (Cevdet Kudret'in Dil ve Eğitim Üzerine Denemelerinden Bir Seçki, Haz.: Cemil Kavukçu, 2006).

İnceleme

Son Şiirler, Tevfik Fikret (1952). *Fuzuli* (Nevzat Yesirgil imzasıyla), (1952). *Nedim* (Nevzat Yesirgil imzasıyla), (1952). *Bâki* (Nevzat Yesirgil imzasıyla), (1953). *Hüseyin Rahmi Gürpınar* (Suat Hızarcı imzasıyla), (1953). *Ahmet Rasim* (Suat Hızarcı imzasıyla), (1953). *Eşref: Hicviyeler*, (1953). *Hüseyin Cahit Yalçın* (Suat Hızarcı imzasıyla), (1957).

Derleme

Tanzimat'tan Sonra Türk Edebiyatı Antolojisi, (1942). *Türk Edebiyatı Hikâye ve Roman Antolojisi*, (1945). *Dede Korkut*, (1953). *Tanzimat Edebiyatı Antolojisi*, (1955). *Fuzuli Leylâ ve Mecnun*, (1958). *Yurt İçin, Ulus İçin*, (1958). *Dede Korkut: Hikâyeler*, (1962). *Teodor Kasap: İşkilli Memo*, (1965). *Nâzım Hikmet: Kuvâyi Milliye*, (1968). *Bugünkü Türkçemizle Dede Korkut Hikâyeleri*, (1970). *Ferâizci-zâde Mehmet Şakir: Evhami*, (1974). *Yunus Emre* (Nevzat Yesirgil), (1958). *Karacaoğlan* (Nevzat Yesirgil imzasıyla), (1958). *Şinasi: Şair Evlenmesi*, (1959). *Ahmet Mithat*, (1962). *Ziya Gökalp*, (1963). *Pir Sultan Abdal*, (1965). *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman I*, (1965). *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman II*, (1967). *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman III*, (1990). *Karagöz I*, (1968). *Karagöz II*, (1969). *Karagöz III*, (1970). *Ortaoyunu I*, (1973). *Ortaoyunu II*, (1975). *Abdülhamit Devrinde Sansür*, (1977). *Örnekli Türk Edebiyat Tarihi* (15.yy ortalarına kadar), (1995). *Edebiyat Kapısı*, (1997).

Okul Kitapları

Türk Edebiyatı, Lise II, (1950). *Metinli Türk Edebiyatı Lise III* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1951). *Metinli Edebiyat Bilgisi, Lise I* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1954). *Metinli Türk Edebiyatı, Lise II* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1954). *Metinli Türk Edebiyatı, Lise IV* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1954). *Metinli Batı Edebiyatı, Lise IV* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1954). *Metinli Türk Edebiyatı, Lise I* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1955). *Metinli Türk Edebiyatı, Lise II* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1955). *Metinli Batı Edebiyatı, Lise II* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1955). *Türk ve Batı Edebiyatı, Lise I* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1979). *Türk ve Batı Edebiyatı, Lise II* (Abdurrahman Nisari imzasıyla), (1979). *Türk ve Batı Edebiyatı, Lise I*, (1990). *Türk ve Batı Edebiyatı, Lise II*, (1990). *Türk ve Batı Edebiyatı, Lise III*, (1990). *Batı Edebiyatından Seçme Parçalar*, (1972). *Türk Edebiyatından Seçme Parçalar*, (1973). *Örneklerle Edebiyat Bilgileri I*, (1980). *Örneklerle Edebiyat Bilgileri II*, (1980).

Macit BALIK

KAYNAKÇA

AHMET HAŞİM, "Bir Eser", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

ARSLAN, Orhan, **Cevdet Kudret Solok'un Öykü ve Romanlarında Yoksulluk ve İkinci Dünya Savaşı Etkileri**, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bitlis 2019.

BALIK, Macit, "Cevdet Kudret'in Sokak'ına Türkiye'nin Sosyoekonomik ve Politik Hallerinin Yansımaları", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2015, 8, S. 38, s. 31-46.

BALIK, Macit, "Biyografiden Romana, Romandan Yaşama: Cevdet Kudret'in Sınıf Arkadaşları'nda Toplumsal Belleği Okumak", **Uluslararası Edebiyat ve Toplum Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Bartın, 28-30 Nisan 2016, s. 373-384.

BİNYAZAR, Adnan, **Edebiyatın Dar Yolu**, İstanbul, Can Yayınları 2008.

BORATAV, Pertev Naili, "Cevdet Kudret", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

CEYHUN, Demirtaş, "Cevdet Kudret'i Tanımak", **Hürriyet Gösteri**, 1990, S. 118.

DERVİŞOĞLU, Efnan, "Bir Emek Anıtı'nın Yaşamından Kesitler: Cevdet Kudret", **Kıyı Kültür Sanat**, 2013, S. 282.

DERVİŞOĞLU, Efnan, "Cevdet Kudret ve Süleyman'ın Dünyası", **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçiner), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007.

DERVİŞOĞLU, Efnan, **Cevdet Kudret Hayatı ve Eserleri**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2005.

ERTOP, Konur, "Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

GÜNYOL, Vedat, "Altmış Yıllık Bir Emek Anıtı", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

HIZLAN, Doğan, "Edebiyatı Öğretmek", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

İNCİ, Handan, "Cevdet Kudret'in Romanlarında Yoksulluk Teması", **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçiner), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007.

KABACALI, Alpay, "Bilimin Işığı ile Edebiyatımızı Aydınlatan Araştırmacı", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

KARAÖREN, Sami, "Cevdet Kudret'in Yazın Tarihciliği", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

KUDRET, Cevdet, "Bir Sanatçının Günlüğü", **Cevdet Kudret'e Saygı**, Kültür Bakanlığı, Ankara 1993, s. 141-146.

KUDRET, İhsan, "Yaşam Öyküsü", **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçiner), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007, s. 23-28.

KUDRET, İhsan ve Alpay Kabacalı, **Cevdet Kudret'e Saygı**, Ankara, Kültür Bakanlığı

KUDRET, İhsan ve İnci, Handan, **Cevdet Kudret'e Mektuplar**, Ümit Yay., Ankara, 1995.

KUDRET, İhsan, "Ankara Günleri", **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçiner), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007, s.59-63.

NAYIR, Yaşar Nabi, "Birinci Perde", **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçiner), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007.

NESİN, Aziz, "Türkiye'yi Taşıyan Atlas: Cevdet Kudret" **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçiner), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007, s. 116-120.

ÖZYALÇINER, Adnan, **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007.

SEZER, Sennur, "Cevdet Kudret'in Şiiri", **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçiner), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007.

YALÇIN, Murat [Ed.], "Cevdet Kudret". **Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi**, Yapı Kredi Yayınları,

İstanbul 2006.

YAVUZ, Hilmi, "Cevdet Kudret'in Şiiri Üzerine Kısa Notlar", **Edebiyatın Ağır İşçisi Cevdet Kudret**, (Haz. Adnan Özyalçın), Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2007.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/cevdet-kudret-1907-1992/?pdf=5051> adresinden erişilmiştir